

ZARZĄDZENIE

Dnia 29 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Plóciennik

w sprawie D. K.

Odmawiam przyjęcia zażalenia obrońcy skazanego D. K. adwokata B.Z. na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2016 r., II KK 76/16 w przedmiocie kosztów postępowania kasacyjnego jako niedopuszczalnego z mocy ustawy.

UZASADNIENIE

Adwokat B. Z., działając jako obrońca z urzędu skazanego D. K., wywodząc uprawnienie do działania z treści art. 84 § 1 k.p.k., wniósł kasację od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 26 lutego 2015 r. w sprawie X Ka [...]. Poza zarzutami, kasacja ta zawierała również wniosek o zasądzenie kosztów obrony z urzędu w postępowaniu kasacyjnym. Wniosek ten został powtórzony w toku rozprawy kasacyjnej w dniu 7 czerwca 2016. Po rozpoznaniu kasacji Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 7 czerwca 2016 r., II KK 76/16, oddalił ten nadzwyczajny środek zaskarżenia jako oczywiście bezzasadny i zwolnił skazanego od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.

W piśmie z dnia 14 czerwca 2016 r. obrońca skazanego:

- I. ponowił wniosek o wydanie postanowienia w przedmiocie przyznania kosztów udzielonej z urzędu pomocy prawnej w postępowaniu kasacyjnym;

II. w razie nieuwzględnienia powyższej prośby wniośł zażalenie na rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania kasacyjnego wydane i ogłoszone w dniu 7 czerwca 2016 r. w sprawie II KK 76/16 zarzucając naruszenie art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z § 14 ust. 2 pkt 6 w zw. z § 14 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielanej z urzędu, domagając się zmiany zaskarżonego postanowienia przez przyznanie obrońcy wynagrodzenia za sporządzenie kasacji i udział w rozprawie przed Sądem Najwyższym.

Przedstawiona treść pism procesowych oraz przebieg czynności procesowych jasno wskazują, że kwestia zwrotu kosztów za obronę z urzędu w postępowaniu kasacyjnym (wniesienie kasacji i udział w rozprawie kasacyjnej) była przedmiotem rozważań i rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego (brak rozstrzygnięcia o zasądzeniu kosztów w punkcie postanowienia o zwolnieniu skazanego od ponoszenia kosztów sądowych dowodzi, że Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do uwzględnienia wniosku obrońcy skazanego). Dowodzi tego także punkt II pisma obrońcy z dnia 14 czerwca 2016 r., z którego wynika, że przedmiotem zażalenia ma być odmowa przyznania wynagrodzenia obrońcy z urzędu, a nie brak rozstrzygnięcia w tym przedmiocie (art. 425 § 2 zd. drugie).

Skoro postanowienie z dnia 7 czerwca 2016 r. zawiera rozstrzygnięcie w przedmiocie wniosku obrońcy skazanego, wniosek z pkt I pisma z dnia 14 czerwca 2016 r. jawi się jako bezprzedmiotowy.

Sformułowane w pkt II pisma zażalenie jest niedopuszczalne z mocy ustawy, zatem należało odmówić jego przyjęcia.

Z treści art. 626 § 1 k.p.k. wynika, że sąd ma obowiązek wskazania, w każdym orzeczeniu kończącym postępowanie, kto, w jakiej części i zakresie ponosi koszty procesu. Z art. 626 § 3 k.p.k. wynika ponadto, że na orzeczenie w przedmiocie kosztów służy zażalenie, jeżeli nie wniesiono apelacji. W przepisie tym stworzono zatem możliwość zaskarżenia orzeczenia w przedmiocie kosztów zażaleniem, o ile nie wniesiono apelacji (od wyroku), w której zaskarżono m.in.

orzeczenie o kosztach. Przewidziana w art. 626 § 3 k.p.k. zaskarżalność orzeczenia w przedmiocie kosztów dotyczy niewątpliwie rozstrzygnięć wydanych w pierwszej instancji i to zarówno w postaci wyroków, jak i postanowień, ale nie wchodzi w grę w odniesieniu do orzeczeń sądu odwoławczego oraz orzeczeń wydanych przez Sąd Najwyższy (por. art. 426 § 1 i 2 k.p.k.), chyba że ustawa stanowiłaby inaczej. W przepisie art. 626 § 3 k.p.k. wprowadzono zatem zasadę, że niedopuszczalne jest zaskarżenie rozstrzygnięcia o kosztach zawartego w orzeczeniu niezaskarżalnym, przy czym, jak w wypadku orzeczeń sądu odwoławczego, niezaskarżalnych zwykłym środkiem odwoławczym. Skoro bowiem ustawa wyłącza dopuszczalność zaskarżenia całego orzeczenia i nie reguluje odrębnie kwestii zaskarżalności poszczególnych rozstrzygnięć w nim zawartych (nie stanowi inaczej), zaskarżenie takiego rozstrzygnięcia nie jest dopuszczalne.

Powyższe prowadzi do wniosku, że nie jest dopuszczalne zaskarżenie, w myśl ogólnej reguły przewidzianej w art. 626 § 3 k.p.k., rozstrzygnięcia o kosztach zawartego w niezaskarżalnym, nawet nadzwyczajnym środku odwoławczym, orzeczeniu wydanym przez Sąd Najwyższy, w tym postanowieniu o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej, o jakim mowa w art. 535 § 3 k.p.k. Tego rodzaju postanowienia nie można bowiem zaliczyć do postanowień wydanych w pierwszej instancji ani do postanowień wydanych w postępowaniu odwoławczym. Jest to postanowienie wydane w szczególnym postępowaniu, toczącym się w trybie wynikającym z uregulowania nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest kasacja.

Wracając do art. 626 § 1 k.p.k. zauważyć należy, że obowiązek określenia w każdym orzeczeniu kończącym postępowanie kto, w jakiej części i w jakim zakresie ponosi koszty postępowania, oznacza jednocześnie, że takie rozstrzygnięcie jest integralną częścią niezaskarżalnego postanowienia oddalającego kasację. Przyjęcie zażalenia do rozpoznania w niniejszej sprawie prowadziłoby natomiast do wyrażenia stanowiska, zgodnie z którym ustawodawca z jednej strony wykluczył możliwość zaskarżenia orzeczenia Sądu Najwyższego co do istoty sprawy, ale jednocześnie stworzył możliwość kontroli decyzji ubocznych związanych z tym rozstrzygnięciem. Taka możliwość musiałaby znajdować się w wyraźnym nakazie

wynikającym z ustawy. Stosownie zaś do dyspozycji art. 626 § 3 zd. 1 k.p.k. na orzeczenie w przedmiocie kosztów służy zażalenie, ale regulacja ta odnosi się do sytuacji „jeżeli nie wniesiono apelacji”. Uprawnienie to związane jest zatem z układem procesowym, w którym przysługiwał środek odwoławczy co do istoty sprawy i strona z niego nie korzystała.

O niedopuszczalności zażalenia na orzeczenie o kosztach procesu zawarte w postanowieniu Sądu Najwyższego o oddaleniu kasacji przesądza jeszcze jeden argument. O ile bowiem przepis art. 426 § 2 k.p.k. w obecnej treści przewiduje zaskarżalność między innymi wydanego w toku postępowania odwoławczego postanowienia w przedmiocie kosztów procesu, o których po raz pierwszy orzekał sąd odwoławczy, to w § 1 art. 426 k.p.k. ustawodawca wyraźnie rozróżnia „orzeczenia sądu odwoławczego” od „orzeczeń wydanych przez Sąd Najwyższy”. Gdyby zatem ustawodawca zamierzał zakresem normowania, wskazanym w art. 426 § 2 k.p.k., objąć także postanowienia wydawane przez Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym, powinien i ten Sąd wskazać jako adresata normy kompetencyjnej. Tak jednak nie jest, gdyż o ile w § 1 przepisu art. 426 k.p.k. jest mowa zarówno o orzeczeniach sądu odwoławczego, jak i o orzeczeniach wydanych przez Sąd Najwyższy (od których nie przysługuje środek odwoławczy, chyba że ustawa stanowi inaczej), to już w § 2 tego artykułu – dopuszczającym możliwość zaskarżania pewnych rozstrzygnięć, w tym orzeczeń w przedmiocie kosztów procesu – jest mowa wyłącznie o rozstrzygnięciach „sądu odwoławczego”, o których ten sąd orzekał po raz pierwszy. Gdyby było inaczej, to – przykładowo – zbędny byłby przepis art. 538 § 2 zd. 2 k.p.k. stanowiący, że na postanowienie Sądu Najwyższego o zastosowaniu tymczasowego aresztowania służy zażalenie do równorzędnego składu Sądu Najwyższego, skoro takie uprawnienie do wniesienia zażalenia od postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania przez Sąd Najwyższy miałoby wynikać już z treści art. 426 § 2 k.p.k. (podobne argumenty wyrażono w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2016 r., II KK 77/16).

Z powyższego wynika zatem, że na wydane w postępowaniu kasacyjnym orzeczenie Sądu Najwyższego w przedmiocie kosztów procesu nie przysługuje zażalenie, ani na podstawie art. 626 § 3 k.p.k., ani na podstawie art. 426 § 2 k.p.k.

aw